

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru[gazeta_zaman](https://www.instagram.com/gazeta_zaman) КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Игилендириу

Терк медицина болушлукъ берген службагъа – жангы улоула

Тюнене республиканы терк медицина болушлукъ берген службасына 17 машина келтирилгенди. Нальчикде Келишулюкню майданында аланы районланы ара больницаларыны келечилерине бериу бла байламлы къууанчлы жумуш болгъанды. Анга Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек Коков** да къатышханды.

Республиканы оноучусу техниканы онглары бла шагъырейленгенди эмда районланы саулукъ сакълау учрежденияларыны келечилери бла ушакъ этгенди. Ол машинала РФ-ни

Президентини Федерал Жыйылыуыгъа Посланиясында белгиленген буйрукъланы чеклеринде келтирилгенлерин чертгенди. «Федерал араны болушлукъу бла халкъны жарсытхан сорууланы тамамларгъа къолдан келгенди. Бу машинала уа элдеде саулукъ сакълау учреждениялагъа бөлунедиле», - дегенди ол.

Бу магъаналы ишни юсюнден оюмун журналистлеге айта, ол Россейде саулукъ сакълауны айнытууыгъа бурулган миллет проект субъектледе медицинаны, бек алгъа уа аны би-

ринчи бөлумлерин, тапландырыргъа себеплик этгенин чертгенди. «Ахыр жыллада саулукъ сакълау учреждениялары ырысхы-техника базалары игилендирилелди. Коронавирус ауруу жайылган кыйын кезиуде Россейни Саулукъ сакълау министерствосу госпитальланы керекли оборудование бла жалчытуу жаны бла уллу ишни тамамлагъанды. Бююнлюкде уа битеу тийишли аппаратла бардыла, ол санда компьютер эм магнит-резонанс томографла, жангы рентген аппаратла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Кёппендириу

Бийик сезимле бла башланган окъуу жыл

Сабийлени окъуу жыллары башланганлы кёп болмайды. Нальчикни 14-чю номерли гимназиясыны директору Римма Жамборова газетни корреспондентине билдиргенине кёре, анда быйыл 1920 жаш бла кызы

билим аллыкъдыла.

Республиканы бирси школларын-дача, мында окъутуу шендю санитар-эпидемиология болумлагъа кёре къуралады. Биринчи къонгуроу бу жол жаланда 1-чи классда окъурукъ

жашчыкълагъа бла кызычыкълагъа эшитдирилген эди. Ала уа быйыл алты класс боладыла.

Биринчи сентябрьде линейкада, төреде болуучусуча, Россей Федерацияны эмда Къабарты-Малкъарны кырал гимнлери согулгъанды. Аллаи эм анга кёре башха юлгюле ёсе келген төлюню Ата журтларына, республикабызгъа сыймекликлерин, патриот сезимлерин айнытыргъа, кючлерге бютюн алландырадыла.

Кызычыкъла бла жашчыкъла школгъа келген кюнлеринде окъуна назмиланы шатык айтханлары эм «Буратино» жомакъдан кысыха оюн кёргюзтгенлери уа ол унутулмазлыкъ кезиуню бютюн хычыуун такыйкъасы болгъанды.

Римма Жамборованы белгилегенине кёре, мектепде окъуучулагъа тийишли билим алыргъа битеу онгла къуралгъандыла, сынамлы устаз къауум да ол жаны бла уллу иш бардырады.

Бизни корр.

Тинтиуле

Ипотекагъа сурам уллуду

Къабарты-Малкъар Республикада жашау журтланы сатып алыргъа деп ёнкюч ачаланы бериу бла кёрюмдю жылны аллындан 17,1 процентге ёсгенди эм 1 августха ол сумма 24,6 миллиард сом болгъанды, деп билдирдиле КъМР-ни Экономиканы айнытуу министерствосуну пресс-службасындан.

«Жылны аллындан бери 2,9 минг ипотека кредит берилгенди, ол 61,3 процентге кёпдю, озгъан жылны жети айыны кёрюмдюсю бла тенгешдиргенде», - деп айтылады министрствону билдириуонде.

Андан сора да, берилген ипотека кредитни саны 2020 жылны январь-июль айы бла тенгешдиргенде, 73,2 процентге ёсгенди эм битеу да 6,7 миллиард сом болгъанды.

Къабарты-Малкъар Республика жылны аллындан бери берген ипотека кредитлени ёлчеми орта эсеп бла кыралны ичинде болган кёрюмдюдден 62 процентге кёпдю.

Жети айны ичинде алынган ипотека кредитлени орталыкъ жыллыкъ ставкасы 6,91 процент болгъанды, орта россей ставка уа 7,29 процентди.

Бизни корр.

Газетлеге бла журналлагъа
жазылыуу башланганды

Хурметли жамауат!

1 сентябрьден тебиреп 2022 жылны биринчи жарымына газетлеге бла журналлагъа жазылыуу кампания башланганды.

Алайды да, сиз «Заман» газетге почтаны кыйсы бөлумюнде да жазылыуу онг табарыкъсыз. Миллетибизге уллу магъанасы болган жумушну узакъ болжалгъа салмазыгъызгъа ышанабыз.

Газетге дагъыда онлайн (gazeta.zamankbr.ru) амал бла да жазылыуу онг барды.

**Жазылыуу алты
айгъа багъасы –
724 сом 80 капекди.**

Бизни индексибиз - П 5893

Жыйылыуа

Казбек Коков право нызамны жалчытыу жаны бла координация кенгеш бардыргъанды

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Коков** право нызамны жалчытыу жаны бла болжалсыз ишлеп турган координация совещанияны эмда КъМР-ни Экономика эм жамауат къоркъуусулукъ жаны бла советини бирлешген кенгешлерин бардыргъанды. Анга КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова**, КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий**, РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликке келечисини аппаратыны тамата федерал инспектору **Тимур Маков**, право нызамны сакълагъан эм надзор органланы, кюч структураланы, министерстволаны таматалары, муниципал къуралыулары оночулары къатышхандыла.

Кенгешни чеклеринде халкъла аралы байламлыкъланы, жаш тёлнюю арасында экстре-

мизмни болдурмазча этиуню соруулары сюзюлгендиле. Докладла бла КъМР-ни граждан обществосуну институтлары бла байламлыкъла къурау эмда миллетлени ишлери жаны бла министри **Анзор Курашинов**, КъМР-ни жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлнюю ишлери жаны бла министри **Анзор Езаов**, Прохладна муниципал районну администрациясыны таматасы **Андрей Журавлёв**, Урван муниципал районну администрациясыны таматасы **Валерий Ажиев**, Черек муниципал районну администрациясыны таматасы **Муртазаны Борис** сёлешгендиле.

Андан сора да, табиьгъатны хайырлануу бёлюмде право бузукълукълагъа къажу туруу темагъа докладла окулгъандыла. Ол жаны бла бардырылгъан ишни юсюнден КъМР-ни

табиьгъат къолайлыкъ эм экология министрине орунбасары **Мурат Апхутов**, Росприроднадзорну КъМР-де Управлениясыны таматасы **Асанланы Зейтун** айтхандыла.

КъМР-ни экономика айнытыу министри **Рахайланы Борис** «Гитче эм орта предпринимательство эмда энчи предприниматель башламчылыкъгъа билеклик» миллет проектни, Россейни Президентини предприниматель ишни тамамлагъанда административ чеклениулени кетериу жаны бла болжалгъа салымагъанлай тындырылыргъа тийишли амалланы юсюнден Указы жашауда къалай бардырылгъанын билдиргенди.

Кенгешни эсеплерине кёре оноула чыгъарылгъандыла, сюзюлген соруула бла байламлы мындан ары тындырыллыкъ иш белгиленгенди.

«Муниципал сагъатда» вакцинация эм миллет проектле сюзюлгендиле

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** «муниципал сагъатны» бардыргъанды, анга КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий**, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзоков**, КъМР-ни жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлнюю ишлери жаны бла министри **Анзор Езаов**, КъМР-ни айырыу комиссиясыны председатели **Вячеслав Гешев** эм муниципал къуралыулары администрацияларыны башчылары къатышхандыла.

Жыйылыуда вакцинация къалай баргъаны, миллет проектлени бу кезиуге белгиленген кёрюмдюлерини эм 17,18,19 сентябрьде Къырал Думагъа депутатланы сайлау бла байламлы бардырыллыкъ айырыулагъа хазырлыкъланы юсюнден соруула сюзюлгендиле.

Бююнлюкде республикада коронавирус инфекциягъа къажу 164 минг адам дарман салдыргъандыла, аладан толусунлай эки кезиуню да 130 минги ётгенди. КъМР-ни Башчысы белгилегенге кёре, шёндю аурганланы эм госпитальлагъа тошгенлени саны бир кесекге азая башлагъанды, ол профилактика ишлени бардырыу бла, ол санда халкъгъа иммунизация этиу бла байламлыды. Башчы жыйылыугъа къатышханланы ол жаны бла иш мындан арысында да бардырылыргъа кереклисин

эслерине салгъанды.

Россей Федерацияда регионланы айнытыу бла байламлы Правительстволу комиссияны президиумуну тюнене бардырылган жыйылыуна кёре, администрацияларыны башчыларына белгиленген болжалдан он күн алгъа, КъМР-ни Жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлнюю ишлери жаны бла министерствогъа школлагъа тынгылы ремонт этиу бла байламлы федерал программагъа тюшер ючюн, къагътыланы берирге керекдиле.

КъМР-ни Башчысыны алгъадан берилген буюрууларына тийишлиликде жарашдырылган программагъа кёре, тынгылы ремонт республиканы 63 школуну 75 мекямында этилирге керекди. Излемлеге кёре, регионлагъа жыл сайын ремонт этиллик учреждениялары регион тизмелерине тийишлиликде, къырал бюджет 20 процент багъасын бередит. Ол программа беш жылгъа жарашдырылгъанды, жууукъ эки жылны ичинде Россейни Правительствосу битеулю билим берген юч минг учреждениягъа тынгылы ремонт этирикди. Анзор Езаов муниципалитетледе ремонт бардырыллыкъ окъуу юйлени тизмелерин айтханды, анга кёре, Нальчикде эки школ, Бахсанда төрт, Прохладнадныйде беш, Зольск районда төрт, Лескенде бир, Май районда алты, Терк

районда онеки, Урван районда оналты, Чегем районда эки, Черек районда эки, Элбрус районда алты мектеп жангыртыллыкъды. Мусукланы Алий администрацияларыны башчыларына школланы тынгылы ремонтларын эл жерлени айнытыу бла байламлы комплексли программагъа кёре бардырыргъа боллукъларын да эслерине салгъанды.

Миллет проектлени бардырылыууну юсюнден айта, премьер-министр муниципал къуралыулада 8 регион проектни бардырыргъа бёлюнген ахчаны бююнлюкге 60 проценти хайырланганын билдиргенди. Мусук улу жер-жерли администрацияларыны башчыларына бир-бир объектеледе этилирге керекли ишлени юсюнден айтханды.

Муниципал сагъат бардырылгъанда, районланы айырыулагъа хазырлыкъларыны юсюнден, ол санда айырыу участкалада къоркъуусулукъну жалчытыу соруула да сюзюлгендиле.

Вячеслав Гешев айтханнга кёре, регионда къол кётюрюну 13 территориялы эм 355 участка айырыу комиссия жалчытырыкъды. Айырыуларыны къалай баргъанларына КъМР-ни Жамауат палатасы хазырлагъан 710 адам къарарыкъдыла.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну
пресс-службасы.

Халкъны къоркъуусулукъгъу эм ырахатлыкъгъы жашауларыны баш борчлары болгъанланы белгилегендиле

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Коков** Россей ФСБ-ны КъМР-де Управлениясыны энчи составыны республикалы къоркъуусулукъ органларыны къуралыуларыны 100-жыллыкъларына жораланган къууанчы жыйылыуларына къатышханды. Ол датагъа аталып управленияны тийресинде алгъаракъланда стела салынганды.

Жыйылыуу КъМР-де УФСБ-ны начальниги генерал-майор Сергей Воронин ачханды. КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** айырмалы ишчилеге къырал саугъала бергенди.

Тюбешиге КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова**, КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий**, РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликке келечисини аппаратыны тамата федерал инспектору **Тимур Маков**, сюд, кюч эм право нызам сакълагъан структураланы таматалары, службаны ветеранлары, жамауат организацияларыны келечилери къатышхандыла.

Казбек Коков алгъышлау сёзюнде былай айтханды: «Бююн биз жигитликни эм батырлыкъланы юлгюлери болгъанланы хурметлейбиз, ала республикабызны эм

къыралыбызны тыш, ич къоркъууладан сакълайдыла, къыралны суверенитетлигин эм миллет сейирлерин къорулайдыла, алагъа халкъыбызны къоркъуусулукъгъу эм ырахатлыкъгъы жашауларыны баш борчлары болгъанды».

«Бийик профессионалыкъ, кишилик эм сайлагъан ишлерине кертилик республиканы къоркъуусулукъ органларыны келечилеринде не заманда да болгъандыла. Къабарты-Малкъарны чекистлерине къыйын болумлада ишлерге кёп кере тошгенди, ала бююнлюкде жигитликлерин кёрюктендиле. Улуу Ата журт урушда, урушдан сора къыйын жыллада, токъсанынчы жыллада да алай болгъанды, бююнлюкде да алайды», - деп чертгенди республиканы оноучусу.

Ол Россей ФСБ-ны КъМР-де Управлениясыны келечилерине, ведомствону ветеранларына да ишлерин тап, тийишлисича къурагъанлары эм борчларын сылтаусуз толтургъанлары ючюн ыразылыкъларын билдиргенди. **Казбек Коков** алагъа саулукъ, кюч-къарыу, Ата журтну игилигине къуллукъ этиуде жетишимле тежегенди.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну
пресс-службасы.

Терк медицина болушлукъ берген службагъа – жангы улоула

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Къысха айтханда, саулукъ сакълау учреждениялары болушлукъны игилендириу, излемлеге келишдириу жаны бла тийишли жумушла тамамланадыла. Терк медицина болушлукъну юсюнден айтханда уа, аны транспорт базасы толусунлай жангыртылгъанды дерчады», - дегенди ол.

Алай бла районланы ара больницаларына берилген «Газель-Next» машинала «Б» классыдыла. Башхача айтханда, ала керекли оборудование бла бирге реанимация болушлукъ бергенде хайырланган аппаратла, ол санда дефибриллятор, ёпкелени солутхан эм башхала бла да жалчытылыныпдыла.

КъМР-ни саулукъ сакълау министрине орунбасары **Марат Кармовну** бизге айтханына кёре, энчи эс эллени кереклерин жалчытыугъа бурулупду. «Ма бююн сиз кёрген машинала районлагъа бериледиле.

Ол санда аладан бири Элбрусну участка больницасына бёлюнеди. Терк медицина болушлукъ бериу службаны транспорт базасын жангыртуу жумушла мындан ары да бардырыллыкъдыла», - дегенди ол бизге.

Элбрусну участка больницасыны таматасыны къуллугъун толтурган **Геккиланы Людмила** бизге айтханыча уа, элге

санитар транспорт берилгени артыкъда магъаналыды. «Коронавирус жайылган къыйын кезиуде машина хар күн да керек болгъанды. Саусуланы Нальчикке келтирирге, башха жерлеге жетдирирге тошгенди. Кюннге бир нечча кере элден тышына барыргъа керек эди, аны хатасындан а машинабыз осал болгъанды. Бююн бизге быллай жангы техника берилгени ючюн республиканы оночуларына ыразылыкълары айтыргъа сюеме», - дегенди Людмила Махмудовна.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ПАРЛАМЕНТ

Жамауат палатаны жангы кыаууму кыуралып башлаганды

«Кыабарты-Малкыар Республиканы Жамауат палатасыны юсюнден» республикалы законну 9-чу статьясына тийишлилик-де, КыМР-ни Парламенти Жамауат палатаны жангы кыаууму кыуралып башлаганыны юсюнден билдиреди.

Анга кандидатла «РФ-ни субъектлеринде жамауат палаталаны кыурауу битеулю низамыны юсюнден» федерал законну 7-чи эм 8-чи статьяларына тийишлиликке кыргюзтуледиле.

«КыМР-де Жамауат палатаны юсюнден» республикалы законну 9-чу статьясына кере уа, Жамауат палатаны жангы кыаууму кыуралып башлаганыны юсюнден билдириу басмалангандан сора коммерциялы болмагъан организацияла, битеуросей неда регионла араланы жамауат биригиулене КыМР-де эсепге тургъан бейлюмлер анга кандидатланы кыргюзтюрге заявкала берирге боллукъдула. Анда уа организация кыаллай жумушла толтургъаныны, палатагъа кыргюзтулген инсанны юсюнден шартла болургъа керекдиле.

Битеуросей неда регионла араланы жамауат биригиулене КыМР-де эсепге тургъан бейлюмлер заявленины, башха тийишли документлени

КыМР-ни Башчысына береди. Коммерциялы болмагъан организацияла уа, ол санда регион жамауат биригиуле, кандидатланы кыргюзтулгенлени юсюнден заявканы бла башха тийишли документлени Парламентге кыргюзтюрге керекдиле. Бу ишни палата кыуралып башлагъаныны юсюнден билдириу этилгенден сора отуз кюнден кеч кыалмай тамамларгъа керекди.

КыМР-де эсепде тургъан жер-жерли жамауат биригиуле уа заявленины Жамауат палатагъа береди. Бу ишни алтмыш кюнню ичинде толтурургъа онг барды.

Алай бла коммерциялы болмагъан организацияла кандидатны кыргюзтулгенлени юсюнден заявленины бла бирге бу документлени отуз кюнден кеч кыалмай КыМР-ни Парламентини башчысына кыргюзтюрге керекдиле:

- кандидатны юсюнден шартла, аны жамауат ишини юсюнден билдириу;
- кандидатдан Жамауат палатаны

кыауумуна кирирге ыразылыгыны юсюнден заявление. Анда уа аны инсанлыгы, башха кыралланы инсаны болмагъаныны, башха кыралда болжаллы халда жашаргъа эркинлик алмагъаныны юсюнден шартла да болургъа керекдиле;

- кандидатны шартлары сюзюлюклерине ыразылыгы (приложениягъа кере).

Битеу документле КыМР-ни Парламенти 2018 жылда 24 мартда чыгаргъан «КыМР-ни Парламенти КыМР-ни Жамауат палатасыны кыаууму ючден бирин кыурауу низамыны юсюнден» 871-П-П номерли бегимине тийишлиликке жарашдырыладыла.

Заявленины бла бирге уа инсан сюдню оноуу бла жууапха тартылмагъаныны юсюнден справка да кыргюзтюлорге керекди.

КыМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Проект

Поликлиниканы кыурулушуна ахча бейлюнорюкдю

Жууукъ заманда Нальчикде поликлиника ишлерге 700 миллиондан аслам сом бейлюнорюкдю. КыМР-ни Кыурулуш эм жашау журт-коммунал мюлк министрствосу ишлени бардырыргъа подряд организацияны сайларча оналтынчы сентябрьге дери конкурс бардырады. Ол тийишли документациядан башлап кыурулушха дери жумушланы тамамларгъа керекди.

План бла объектни багъасы 706,7 миллион сомгъа жетеди, анга ахча республиканы бюджетинден бейлюнорюкдю. Ишле быйыл башланып беш жылдан кеч кыалмай бошлыргъа керекдиле. Стационарда суткагъа 500 саусузгъа кыарарча онгла кыураллыкъдыла.

Мекамны проектин жарашдырыугъа эм экспертиза етдюрюрге 12,6 миллион сом керек боллукъду. Алай бла кыурулушха 580 миллион сом кыоратыллыкъды, 117 миллион сом а налоглагъа берилликди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Кыармашыуукъ

Элде кеп жумуш тындырылады

Уллу эм бек эрттеги тау эллери-бизден бири Огыры Малкыарды. Емюрлени саркыуунда игиликле, ахшылыкъла, кыайгыла да кере келген, кыууана, жарый да билген, кеп ахшы кызыны, уланны есдюрген, кыол кыыйыны бла жашай билген бурунну журтубуз.

Бююнлюкде элни администрациясыны башчысы жаш адам болгъанлыкъгъа, кыысха заманны ичинде кеп иш этгенди деп эшитгенме да, жолучулугъумда аны бла ушакъ этерге акылым болгъанды. Табакъсойланы Абдул-Керимни уланы Кемал 2016 жылда келгенди бу ишге, адамла айырып. Андан бери, элне жарагъан жумушла бла кыорешеди.

Бек алгъа ол келгенлей, кир-кипчик тегюлген тийрелени тазалатханды, чунгур жерлени зыгыр ташытдырып, башларын жапдыртылганды. Бююнлюкде алайлагъа кир тегюлмейди, тазалыкъ сакъланады.

Адамны иши ишлеген жерине кере болады, дейдиле. Кемал да аны эсге алып, эрттеден бери тозурап тургъан элни администрациясыны юйюне

тынгылы ремонт этдиргенди. Башын жангыртылганды, эшигин-терезесин алышдырып, ичин-тышын да тапландыртханды.

Андан сора ол элде биринчиден этилик ишлени ызларындан тышгенди: суу, чыракъ, газ бла жалчытыу. Мында 800-ден артыкъ юй барды. Элни ортасы бла бийик вольтлу ток тартыргъа деп оноу этилген эди алгын, Кемал кыореше кетип, аны элни кыыйырына чыгартады. Хар ток чыпынны да кеси кыргюзтулген жерге орнатдыргъанды.

Огыры Малкыарны тюзюнден эсе тешю кыорекди. Сора сакъ жауунладан сора ыркыла келип, жолланы оя, жууа турадыла. Алагъа уа зыгыр келтирип кыуадыла. Аллай тюрлю кеп иш этилгенди. Совет Союзну Жигити Уммайланы Мухажир атлы орамгъа жангы асфальт салыннганды. Жангыртыллыкъ орамла дагыда бардыла. Аланы бир кыаууму планнга тышгендиле, келир жыл ол ишле да этилликдиле.

Айтханыбызча, Кемал элни суу бла жалчытыугъа да уллу эс бурады. Кеп жерледе тозурагъан суу быргыла алышыннгандыла. Элни аякъ жанына

суу тийишлисича жетмейди да, башында Кюнлюм тийресинден жангы суу ыз тартылганды.

Маданият юй а алгыаракъладан бери тозурап, ишлемей тура эди. Табакъсой улу, республиканы Парламентине дери барып, анга оноу излегенди. Бусагъатда мекам жангыртылына турады, тегерегинде тапландырыу ишле барадыла. Маданият юйде кеп кыызла, жашла жырларгъа, тепсерге юйреннгендиле. Кыарачай-малкыар жырланы устасы Гергюкыаланы Халимат, алгыаракълада Россей даражада бардырылгъан жыр эришиуледе алчы болуп келген Герузланы Альбина да бу элдендиле.

Огыры Малкыарда спортха да энчи эс бурулады. Жаш телью боксдан, тушуудан жарау этерча алагъа уллу отоу ишлегендиле. Анда жарау этеди Европаны биринчилигинде тушуудан алчы Хасауланы Исмайыл да.

Андан сора да, кеп жумушла тындырылгандыла. Жангыз сабийи бла тургъан тиширыугъа юй ишленнгенди. Дагыда бир абадан тиширыуну юйюм жангыртылгандыла.

Табакъсойланы Кемал.

Ууакъ, алай керекли жумушланы уа саны да жокъду.

Жер-жерли администрацияны таматасы, хар этгенин кел салып, ие кезден кыарап тындырады. Кыатында ишлегенле аны кырюп, юлгю аладыла, анга болушлукъ этерге излейдиле. Алай бла арада биригиулюк, бир бирни ангылау, бир бирге билеклик этиу кыуралады.

Иш келлюлюкню, тюз оноуланы хайырларындан кыысха заманны ичинде аллай бир магъаналы иш тамамланганды. Анга уа эл аягындагы беш кыатлы кыала да шагъатды. Тюз кыаланып, ариу ташла бла тышланган журт Малкыарны белгисичады.

Огыры Малкыарда тындырылгъан огыурлу, жамауатха уллу магъаналы жумушланы кыауумун сагъындыкъ. Дагыда элде больницаны, школну терезелери алышдырылып, отоуларына ремонт этилгенди.

Ушагыбызны ахырында администрацияны таматасы элни жумушларына болушхан кыауум адамны атларын сагъыннганды. Ол санда Жангуразланы Кыралбий, Цийкыанланы Мухаммет, Муртазланы Ахмат, Мамайланы Солтан эм башхала. Аллайланы хайырындан Огыры Малкыар а кюнден-кюннге айный, жашнай барады.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Жангыртылгъан маданият юй.

Кыурулуш барады.

Конференция

Озган бараз кюн республикада Бийик-тау геофизика институтда «Булутланы физикасы эмда гидрометеорология болумга аланы себепликтери» деген Битеуроссей ачык конференция кыралганды. Ол юч кюнню барганды. Аны ишине РФ-ни Росгидрометини директоруну орунбасары Владимир Соколов, РАН-ны академиги, Залийханланы Михаил, «ВГИ»- ФГБУ-ну директору Беккиланы Мухтар, Россейни кеп регионундан алимле, МЧС-ни ишчилери, Молдавияны, Белоруссияны, Азербайджанны да келечилери кыатышхандыла.

Ёзек тема – гидрометеорология кыоркыуусузлукъну магъаналылыгы

Солдан оннга: Людмила Федченко, Залийханланы Михаил, Владимир Соколов, Беккиланы Мухтар.

Конференцияда докладла этгенлени саны токсандан атлайды. Бир- бир сылтаула бла Нальчикге келалмагъанла тюзюнлей байламлыкыда ишлегендиле. Темала кеп тюрлю болгандыла.

Жыйылыуну Залийханланы Михаил ачханды эмда институтну тарыхыны юсюнден хапарлаганды. Ызы бла ол кюн Ленинградны блокадасын кетериу бла байламлы дата болганын да эсге салганды.

«Кыалай-алай десек да, ленинградчы алимле 1934 жылда дайым да ишлеген Элбрус экспедицияны кырагандыла, андан а 1962 жылда бизни институт да жаратылганды», -дегенди ол. Андан сора залда олтурганла аланы хурметине бир минутну шаш сюелип сый-намыс берирлерин тилегенди. Ол билдиргенге кере, урушну аллында экспедиция илмуда аламан жети-

шимле бла белгиленгенди, эки алим Нобель сауыга тийишли болганды, отуз адам а Сталинни сауыгасын алгандыла. Урушдан сора уа кыралны правительствосу бери академик Федоровну башчылыгында алимлени жибергенди. Аланы борчлары, Минги тауда оюлган базаланы аягы юсюне салыу эди. Ол иш 1949 жылда болганды.

1991 жылда СССР чачылганда, илму да тозурай башлайды. Алимле иш хакларын алмай эдиле. Аны берир ючюн а бир ненча патентни сатарга тышгенди. Залийхан улу айтханга кере, аланы жарашдырган алимле эм даражалы атлага тийишли инсанла эдиле.

Бююнлюкде, Михаил Чоккаевич айтханга кере, гидрометеорология службада ишлегенле аланы боюнларына салынган борчну тийишлисича тамам-

лайдыла. Конференцияда, бизни служба жашаганыны, ишлегенини да шартыды», -деп бошаганды сёзюн алим.

Андан сора сёз Гидрометеорология эмда тегерекде кыудуретни тинтиу жаны бла федерал службаны (Росгидрометни) башчысыны орунбасары Владимир Соколовха берилгенди. Кыонак бек алга Михаил Чоккаевични айтханыча, илму белюмлеге аслам эс бурганлай турурга сёз бергенди.

-Манга бююн Кыабарты-Малкярда, аламан төрелери болган институтха келип, конференцияны ишине кыатышыу бек хычыуунду, -деп башлаганды сёзюн Владимир Соколов. -Бу тюбешууде, сёзсюз, кеп практикалы соруула кетюрюллюкдюле, нек дегенде быйылгы жыл Якутияда, Кырымда, Краснодар крайда, битеу Россейде да кыаллай хауа болумла болганларын кергенбиз. Конференцияда сюзюллюк соруулары бары да ала бла тюзюнлей байламлыдыла, аланы сынау магъаналары. Нек дегенде гидрометеорология кыоркыуусузлукъ адамга, кыралны экономикасына да эм магъаналыды.

Дагыда Владимир Владимирович табиыгатта кеси аллына тышген отланы ёчюлтюуге да алимле кеслерини уллу юлюшлерин кыошханларын, бир- бир жерледе табиыгат болумланы игилендирирге кереклиси энчи эсге алынганын чертгенди. Мындан ары да Росгидромет жарашдырган технологияны хайырланып бир- бир регионда хауа болумланы игилендиригерин, жауун жаумаган жерледе мылылык тийишлисича борлурча этиу да бу учрежденияны боюнунда болганын, алага да тохтаусуз эс бурулганын да айтханды ол.

Владимир Владимирович чертгенге кере, аланы специалистлери озган жылда Ставрополь крайда эмда Кырымда жауунла не кыадар кеп жауар-

ча мадарла этгендиле. «Бир жанындан биз от тышюуге кыажу сюелгенбиз, башха жанын алып кыарасагы а, жауунла эл мюлкге керекли эмда адамга тап жерлеге жаугандыла. Сёзсюз, экология, хауа болумланы тюрленгенлери да магъаналыды», -дегенди ол.

Владимир Соколов конференцияда жюзден артык доклад этилгенин, аланы темалары кеп тюрлю болганларын, алада келтирилген шартла жаланда кыралга угъай, битеу халкыла аралы жамауатха да жарарыгын, быллай иш жыл сайын бардырылыучусун, анда кеп магъаналы соруула кетюрюлгенлерин да чертип айтханды.

Конференция былтыр бардырылырга керек эди, болсада пандемия ючюн ол быйылгы кечюрюлгенди. ВГИ-ни директору Беккиланы Мухтар доклад этерикледен бир ненча адам ауушханына, институтда ишлегенлени араларында да аллайла болганларына жарсыганды.

«Жашау ол жашауду, андан ары барады. Биз да боюнубузга алган жумушубузну тамамларга керекбиз», -деп, заман табып, конференцияны ишине кыатышырга келгенге жюрек ыразылыгын билдиргенди. Ызы бла бу тюбешуу битеу санитар мардаланы саклап бардырылганын, алада ишлегенлени 90 проценти прививка этдиргенлерин айтып, башхаланы да ол ишни узак болжалга салмай тамамларга чакырганды. Андан сора да, ол онлайн халда конференцияны ишине кыатышхан чебоксарчы, курскечи, тулачы алимлеге да ыразылыгын билдиргенди.

Андан сора конференция секцияла да ишлегенди. Алага башчылыкны алим Людмила Федченко этгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

Финанста

Хайырланыучу кредитле бек изленедиле

Быйыл сегиз айга Россельхозбанкны КъМР-де белюму 1,5 минг чаклы адамга кредит бергенди. Алай бла бююнлюкде финанс учрежденияны ёнкюч бохчасыны 40 проценти хайырланыучу ёнкючге жетеди.

Аслам сурам хайырланыучу ёнкючге бла «Пенсионныйге» болады. Сёз ючюн, жыл башланганлы банк 440 миллион сом багысы 1200 кредит бергенди. Ёнкючю алганлары кёбюсю Терк, Чегем районлада жашаганладыла. Саулай алып айтханда, алага сагынылган ёнкючю 43 проценти жетеди.

- Банкны розница бизнеси тири айный барады. Жерлешлерибиз асламысында хайырланыучу кредитни сайлайдыла. Аны баш сылтауларын бирлери бу жаны бла кыйматлы программала ишлегенлеринденди. Ол санда процент ставканы азлыгы ахшы себеплик этеди, -дейди Россельхозбанкны КъМР-де белюмюню таматасы Алим Сокуров.

Бизни корр.

Таппандырыу

Маданият юй энди тынгылы боллукъду

Бу кюнледе «Комплекс халда эл жерлени айнытыу» кырал программаны чеклеринде Кыашхатауну 1981 жылда ишленген Маданият юйюне кыыстау тынгылы ремонт этиле турады.

Алгыракылада мекямны башын омакы кыанжал бла жабып, таза эм кир суу барган быргылыны, ток чыбыкылыны тартып, терезелени, эшиклени орнатып, ич кыабыргаларын сортоп, кыалган жерлени да омакыландыргандыла. Бююнлюкде уа кыабыргаларын агъарта, поллага плитка бла ламинат сала турадыла. Ичинде мебельни, башха кереклени, оборудованыны да жарашдырадыла. Саулай алып айтханда, объект 80 процентге хазыр болганды.

Графикке кере ишле саулай быйыл октябрьни орталарына битерге керекдиле.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Спорт

Марияны энтта бир алтыны

Кёп болмай Швейцарияда женгил атлетикадан «Бриллиантовая лига» - «Weltklasse» халкыла аралы турнир бардырылганды. Анга Кыбарты-Малкьардан белгили жерлешибиз, Токиода Олимпиада оюнланы чемпиону Мария Ласицкене да кыатышып бир кыаум рекорд салганды.

Эришуле Цюрихде Опера театры аллында майданда этгенди. Анда Мария 2.05-метрлик планканы башы бла секирип, алтын майдалгы тийишли болганды. Украинадан Ярослава Могучих бла австриячы Никола Макдермотт, 2.03 эм 2.01 метрлени алып, экинчи эм ююнчю жерлеге чыктыганды.

Эсге сала айтсак, Мария Ласицкене жетишими эришуледе эм иги эсепге саналганды эм «Weltklasse» турнири жангы рекордуча да кёргозтүлгөнди. Аны бла бирге жерлешибиз женгил атлетиканы тарыхында «Бриллиантовая лига» эришуледе 26 кере хорлаган биринчи спортчуду.

Мария Ласицкене сезонну жууук заманда Берлинде халкыла аралы турнирге кыатышып бошарыгы да билдиргенди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Кыуандыргган хорламла

4-11 сентябрьде Кызан шахарда СНГ-ни кыралларыны оюнлары бардырылганды. Ары Россиядан, Азербайджандан, Армениядан, Беларусь Республикадан, Кызахстандан, Кыргызыстандан, Молдовадан, Тажикистандан, Узбекистандан спортчула кыатышканды. Битеу бирге 1600-ден аслам адам. Оюнга спортну оналты тюрлюсюнде этгенди.

Дзюдодан бизни спортчу Мисирланы Исмайыл (66кг.), Кызахстандан Еремек Амангельдини хорлап, биринчи жерни алганды. Ол тренер Рамазан Нагоевде жарау этеди.

Дагыда эркин тутушудан финалда азербайжанлы спортчу Осман Нурмагомедовха хорлатып, 92 килограмм ауурлукда, кюмюш майдалны Азамат Закуев алганды. Грек-рим тутушудан Ауес Гонибов а алтын майдалгы тийишли болганды.

ДОДУЛАНЫ Мадина.

Прокуратура

Дарманла кезиуонде берилмегендиле

КыМР-ни прокуратурасы Саулукь сакылау министерствода бла аны жууаплылыгында болган учреждениялада тинтиле бардырганды. Аны кезиуонде саусула дарманла бла кыалай жалчытылынганлары сюзюлгөнди. Ачыкъланганыча, законлагыа бузукълукыла этилип, льготалары болган инсанлагыа дарманла бла медицина керекле заманында берилмегендиле.

Дагыда дарманланы тюрлюлюккери медицина организациаланы излемлерине толусунлай келишмегени да белгили болган.

Аптекада дарманла болмай, саусулагыа кыолларында рецепт бола турганлай, аланы сакыларгыа тышгенди, бир-бир медицина организациалада сакытлагыа рецепт жазаргыа унамагган кезиуле да тохташдырылгандыла. Дарманны заманында саусулагыа бермей, аланы хайырланыргыа жараулу болжаллары озгган шартла да бардыла.

Ачыкъланган кемчиликке бла байламлы прокуратура Саулукь сакылау министерствогыа эсгертиле бергенди. Ала толтурулган.

Аптекада дарманла болмай, саусулагыа кыолларында рецепт бола турганлай, аланы сакыларгыа тышгенди, бир-бир медицина организациалада сакытлагыа рецепт жазаргыа унамагган кезиуле да тохташдырылгандыла. Дарманны заманында саусулагыа бермей, аланы хайырланыргыа жараулу болжаллары озгган шартла да бардыла.

Ачыкъланган кемчиликке бла байламлы прокуратура Саулукь сакылау министерствогыа эсгертиле бергенди. Ала толтурулган.

Следствие управление

Оюнну жорукылагыа келишмей этдюргендиле

РФ-ни Следствие комитетини КыМР-де следствие управлениясы кыулукчулары Россияны УК-сыны 238-чи статьясыны 2-чи кесегини «в» пунктуна кёре ачылган уголовный ишни тинтип бошагандыла. Республиканы инсаны кыоркыуусулуккыну жорукларына келишмеген жумушла толтурганы, аны хатасындан адамны саулугына, билмей, ауур заран салынганны ююн терсленеди.

Ишекли энчи предпринимательча эсепге турмаганды, болсада, законлагыа бузукълукыла этип, ол пейнтбол оюнну кыураганды. Ахча кыоллу болур мурат бла быыл 11 июльда ол сегиз инсан бла бирге Нальчикде Марко Вовчок орамгыа келгенди. Оюнга кыатышханлагыа ол тёрткыатлы мекамны кёргозтүп, анда эришириклерин билдиргенди. Болсада мекам аны иелигинде болмаганын чертирчады.

Ахчаны алып, оюнну эмда кыоркыуусулугу излемлери бла шагырей этмей, ол жыйылганы оюнга кыошканды, кеси уа алайдан кетгенди. Алай эришулени кезиуонде команданы келечилеринден бири мекамны тёртюнчю кыатындан жыгылганды. Тишируну саулугына ауур заран салынганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

2021 жылда сентябрьде беш уахты намаз кылыуну заманы

Сентябрь	Эрттен намаз	Кюнню чыккыган заманы	Тюш намаз	Экинди намаз	Ашхам намаз	Жассы намаз	
1	Бараз кюн	04:01	05:31	12:16	15:55	18:41	20:21
2	Орта кюн	04:02	05:32	12:16	15:54	18:39	20:19
3	Байрым кюн	04:04	05:34	12:15	15:53	18:37	20:17
4	Шабат кюн	04:05	05:35	12:15	15:52	18:35	20:15
5	Ыйых кюн	04:06	05:36	12:15	15:51	18:34	20:14
6	Баш кюн	04:07	05:36	12:15	15:51	18:32	20:12
7	Геуюрге кюн	04:08	05:38	12:14	15:49	18:30	20:10
8	Бараз кюн	04:09	05:39	12:14	15:47	18:28	20:08
9	Орта кюн	04:10	05:40	12:13	15:46	18:27	20:07
10	Байрым кюн	04:11	05:41	12:13	15:45	18:25	20:05
11	Шабат кюн	04:11	05:41	12:13	15:44	18:23	20:03
12	Ыйых кюн	04:12	05:42	12:12	15:43	18:21	20:01
13	Баш кюн	04:13	05:43	12:12	15:42	18:19	19:59
14	Геуюрге кюн	04:14	05:44	12:11	15:40	18:18	19:58
15	Бараз кюн	04:15	05:45	12:11	15:39	18:16	19:56
16	Орта кюн	04:16	05:46	12:11	15:38	18:14	19:54
17	Байрым кюн	04:18	05:48	12:10	15:37	18:12	19:52
18	Шабат кюн	04:19	05:49	12:10	15:35	18:10	19:50
19	Ыйых кюн	04:20	05:50	12:10	15:34	18:08	19:48
20	Баш кюн	04:21	05:51	12:09	15:33	18:07	19:47
21	Геуюрге кюн	04:22	05:52	12:09	15:31	18:05	19:45
22	Бараз кюн	04:23	05:53	12:09	15:30	18:03	19:43
23	Орта кюн	04:24	05:54	12:08	15:29	18:01	19:41
24	Байрым кюн	04:25	05:55	12:08	15:28	17:59	19:39
25	Шабат кюн	04:26	05:56	12:08	15:27	17:58	19:38
26	Ыйых кюн	04:28	05:58	12:07	15:25	17:56	19:36
27	Баш кюн	04:29	05:59	12:07	15:24	17:54	19:34
28	Геуюрге кюн	04:30	06:00	12:07	15:23	17:52	19:32
29	Бараз кюн	04:31	06:01	12:06	15:21	17:50	19:30
30	Орта кюн	04:32	06:02	12:06	15:20	17:49	19:29

КыМР-ни Муслиманларыны дин управлениясы.

Кыбарты-Малкыар Республиканы Маданият министерствосуну, «КыМР-Медиа» ГКУ-ну, КыМР-ни Журналистлерини союзуну, «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгэ псалъэ», «Заман», «Советская молодёжь», «Горянка» газетлени, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ошхамахо», «Минги-Тау», «Солнышко», «Нур», «Нюр» журналланы редакцияларыны, «Кыбарты-Малкыар» ВТК-ны, «Кыбарты-Малкыар» ВГТРК ГТРК-ны, «Элбрус» китап басманы, «КыМР-инфо» информация агентствону коллективлери **КУМЫКОВ Хашир Жамалдинович** ауушканына уллу бушуу этип, Кыбарты-Малкыар Республиканы маданият министри **КУМАХОВ Мухаддин Лялушевичге** кыайгы сёз берди.

Байсыланы тукьумлары Россияны сыйлы метеорологу, техника илмуланы кандидаты **БАЙСЫЛАНЫ Хасанны жашы Хаджи - Муратха** эгечи **Разият** ауушканы бла байламлы кыайгы сёз береди. Жаннетли болсун Разият, Аллах гоняларын кечсин, огурулулугу, журек халаллыгы, таза ниети ол дунясын жарытсынла.

Маданият

Ёсюп келгенлеге тепсеуню,
жырны дуниясын ача

Теммоланы Залина Тырнаууз шахарда Абайланы Солтанбек атлы искусстволаны сабий школуно хореографиядан устазыды эм «Арабеск» ансамблени башчысыды. «Арабеск» республикалы, битеуроссей эм халкыла аралы эришиуледе хорлагъан, аты айтылган ансамбльди. Залина бюгюн мени ушакъ нёгеримди.

ча, оюлмазча, кюреширге тийишлиди. Сагъыш этгенимден сора, кесими бу огъурлу иште сынаркъа оноу этеме. Бу школда музыканы дерслерине жюрюгенме, «Арабескде» да тепсегенме.

Анам сабий садда юйретиучю болуп ишлей эди, къобузгъа, жыргъа бек уста эди. Жырларгъа мени «Жулдузчукъ» ансамблде Жаппуланы Лейла юйретгенди. Бусагъатда ол Шимал Кавказда искусстволаны институтуну вокал искусство кафедрасыны доцентиди. Школну бошагъанымда, Лейла Хаждаутовна миллет къобузну бёлюмюнде окъусам сую эди, алай жууукъларым, ол санда анам да, ыразы тойюл эдиле да, педагогика колледжге барама. Насыпха, анда школагъа эм сабий садлагъа музыкадан устазланы хазырлагъан бёлюм бар эди.

Анда Эмма Каграманян кёп затха юйретгенди. Тырнауузгъа къайтып, сабий садда ишлеп башлайма. Ол заманда юйор да къурап, эки сабийни анасы болгъанлыкъгъа, тепсеу бёлюмге кирирге умут этеме. Кертиси бла да, адам жюрегини ауазын эшитсе, анга

кёре жашауун къураса, хар кюню да къууанчдан толады.

- Анагъа къыйынмыды устаз болгъан?

- Угъай. Ачыкъ айтханда, ишим бла юйюмю мен айыралайма. Исстволаны школу мени экинчи юйюмдю. Тырнауузну да бек сюеме, алай мында эр кишилеге иш жокъду, сабийлени атасы да узакъда ишлейди. Нальчикде юй ишлей турабыз, ол битгенлей, кёчерикбиз.

- Да сора «Арабескни» ишин ким бардырлыкъды?

- Мени жеримде Анна Мананникова ишлеялыкъ сунама, аны сабийле бла селеше билгенине сейир этеме. Ол Пятигорскде менеджмент жаны бла диплом да алгъанды... алай жанынг жырлай, тепсей эсе, не зат этериксе? Келгенди бизге. Нальчикге кечген манга тынч боллукъ тойюлдю, алай анда сабийлени окъутургъа, айнытыргъа кёбюрек онгла бардыла. Кесими юсюмден угъай, бусагъатда аланы юслеринден сагъыш этерге керекди. Анам мени, къарындашым Муратны кеси ёсдюргенди, атабыз эртте ёлген эди. Сора сабий

садда суйген ишинден кетип, жюн бла кюрешип башлагъан эди, бизни аягъы юсююзге салыр ючюн. Къойланы тюз къыркыганлай, сатып ала эди да жюнню, сора жуууп, титип, тарап, сата эди. Ишлей, ишлей таннга чыгъып къалыучу эдик. Къарындашым шёндю Элбрус районну администрациясында жаш тёлю политика жаны бла баш специалистди. Бизни экибизге да аппам бла ыннам да кёп къыйын салгъандыла. Кёндеденге барыргъа алай суйюучю эдик, аппагъа бла ыннагъа. Аппа Улакъланы Зейтун фронтчу эм тарыхчы эди, ыннабыз Радимхан а школ интернатда ишлеучю эди.

- Не умутларыгъыз барды бусагъатда?

- Юйюбюзге теркирек кёчерге сюеме. Сора Франциягъа, Италиягъа барыргъа, аланы искусстволары бла шагъырейленирге. Дагъыда хауа шарда учаргъа! Тыш къыраллагъа барыргъа сюеме, алай харкюнлюк жашауда уа кёп адам жыйылгъан жерледе къыйналама, юйде тынч турургъа излейме, сабийле бла школ программагъа кирген битеу чыгъармаланы окъуйма, хар жолдан аланы жигитлерини бир жангы шартларын ачама. Сабийле бизни айнытханлай турадыла!

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

-Залина, «Арабескни» башчысы бол дегенлеринде, не зат сезген эдигиз, не затны юсюнден эдиле сагъышларыгъыз?

- Биринчиден, арсарлы эдим. «Ансамблени алгъын даражасында туталырмамы?»- деген соруу бар эди. Алай, экинчиден а ангылай эдим: «Арабескни» сакъларгъа керекди. Ол Тырнауузну, Элбрус районну, республиканы да ёхтемлигиди. Ишни къурагъан бек къыйынды, алай арда ол чачылмаз-

Бедик элни баш жанында бир сыйдам къаягъа эрттеден бери узун къазыкъ орнатылып турады. Къаяны кесине да Атабий чюй ургъан къая дейдиле. Атабий деген киши ким болгъанды, къайда, къачан жашагъанды. Хапарыбызда аны юсюнден билгенибизни, эшитгенибизни айттайыкъ.

Ол Этезланы жашларыды. Чегем ауузунда туугъанды, анда жашагъанды. Арда Бахсан ауузуна кечгенди. Гирхожанда юй-журт ишлеп, мал жайып тургъанды. Дуниядан кетгенден сора Чегемде асыралгъанды.

Атабий уста къаячы да болгъанды. Бир жол нёгерлери бла Гирхожандан ёзен жайлыкълагъа малларын сюрюп баргъанлай, къаягъа жете келген жерде, миннген аты аягъын сындырады. Атны соядыла. Терисин а Атабий къаягъа чыгъарып, айтханыбызча, къазыкъны орнатып, анга тагъып кетгенди.

Ызына къайтханда уа, жангыдан ёрлеп, терини алып, къазыкъны жеринде къойгъанды. Энди алайгъа «Атабий чюй ургъан къая» дейдиле.

Ётгюр къаячы кёп тау бийиклеге чыгып, туркъула да ишлегенди. Аны аты эсде къалсын деп, тукъумда анга жыр да къурагъандыла.

Этезланы Атабийни жыры

Малкъарукъ улу Бийберт бла
Этезланы Атабий
Ант этелле боза аякъны алып,
олтуруп.
Атабий сора уа къайтхан эди ызына
Малкъарукъ улуна антын толтуруп.
Атабий кетген эди ол Чюйокъ итни
жояргъа
Жаш келинлени эрлери бла къояргъа.
Акълотланы ариу Акълотлыны
алыргъа,
Аны отоунда кеси да эркин
къалыргъа.

Ол сёз берген эди Чегем жигитлени
жыяргъа,
Рачыкъаулану уа терен уругъа
къуяргъа.
Оноу этелле бары бирден болургъа,

Жангыз кечеге артарын этип
къояргъа.
Атабий жюрюйдю тохтамай кюн, кече,
Аууп келген эди Чегемден Бахсан
ауузуна
Да, сени жауунг тынгылагъыед, ол
кече,
Чюйокъну къошунда хахай,
къычырыкъ тауушха.

Киши табылмады ол Чюйокъ
бийни жанындан.
Чегемлиле Рачыкъауладан
бошалла,
Бир сабий туугъанда, анга
Тууду аталла.

Ариу жарашады Атабийни
чокъай башлыгъы,
Къол ташха устады ол жолда

Жерлерибизни тарыхпарындан

Атабий чюй ургъан къая

Атабий къарайды сырт башында
олтуруп,
Чюйокъ бийге ол этген антын
толтуруп,
Ариу жылтырайдыла Гирхожан сууну
ташлары
Бери ие болдула Къара Кёзню жигит
жашлары.
Чюйокъ ант этген эди Атабийни
жояргъа,
Умут эте эди ол Чегемни бийи
болургъа.
Чегемлиле аны бийге алмалла,
Рачыкъаулану бир тамырларын
къоймалла.

Чюйокъну элтедиле къара
жамычыгъа чулгъап,
Аманлыкълары ючюн къара
къанына булгъап.
Окъча тие эдиле Атабийге аны
сёзлери,
Къаягъа тагъылгъанды Чюйокъну
чолпан кёзлери.

Атабий къутхаргъанды Чюйокъну
харам къанындан,

тапхан жашлыгъы.
Къатыны Акълотлы тикгенди
аны башлыгъын,
Энчи кёреди ол жолда тапхан
жашлыгъын.

Чегемли Атабий, ол Этезланы
жигити,
Эркинлик эди халкъына тутхан
ниети.

Ол уста урады тик къаялагъа
чюйлени,
Тардан жибермейди
Хаждауукъладан бийлени.

Этез улуну къаллай киши болгъаны жырда да тынгылы айтылады. Жигит жаш къайсы жыллада, ёмюрледе жашагъанды дегенде, аланы тукъум къартлары Атабийден бери онтёрт тёлю санагъандыла: Атабий, Этез, Чора, Тыныбек, Абайыт, Утча, Майыл, Мусака, Хаж-Дауум, Жарахмат, Аслан, Къайсын, Ахмат, Мажит, Ислам.

Тийребизни жер-суу атлары ала бизни тарыхыбыздыла. Хар бирини хапары, тауруху барды. Ала бюгюнлюкге жете

келген эселе, мындан арысында унутулмазча этерге уа шёндюгю тёлюню борчуду.

Алгъаракълада Атабий чюй ургъан къаяны аллында сюелип тургъанымлай женгил машина келип тохтады алайда. Андан бир улан тюшюп, мени бла саламлашхандан сора: «Этезладанма, буа Атабий чюй ургъан къаяды. Биз былайгъа белги салыргъа деп турабыз», - деди.

Алай болса, бек иги иш этилликиди. Алайда тохтагъан адам къаяны атын билир эди, аты белгисизди деп турмай.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.
СУРАТДА: Атабий чюй ургъан къая.

Спорт

Марияны энтта бир алтыны

Кёп болмай Швейцарияда женгил атлетикадан «Бриллиантовая лига» - «Weltklasse» халкыла аралы турнир бардырылганды. Анга Кыбарты-Малкьардан белгили жерлешибиз, Токиода Олимпиада оюнланы чемпиону Мария Ласицкене да кыатышып бир кыауум рекорд салганды.

Эришуле Цюрихде Опера театры аллында майданда этгенди. Анда Мария 2.05-метрлик планканы башы бла секирип, алтын майдалгы тийишли болганды. Украинадан Ярослава Могучих бла австриячы Никола Макдермотт, 2.03 эм 2.01 метрлени алып, экинчи эм ююнчю жерлеге чыктыганды.

Эсге сала айтсак, Мария Ласицкене жетишими эришуледе эм иги эсепге саналганды эм «Weltklasse» турнири жангы рекордуча да кёргозтүлгенди. Аны бла бирге жерлешибиз женгил атлетиканы тарыхында «Бриллиантовая лига» эришуледе 26 кере хорлаган биринчи спортчуду.

Мария Ласицкене сезонну жууук заманда Берлинде халкыла аралы турнирге кыатышып бошарыгы да билдиргенди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Кыуандыргган хорламла

4-11 сентябрьде Кызан шахарда СНГ-ни кыралларыны оюнлары бардырылганды. Ары Россиядан, Азербайджандан, Армениядан, Беларусь Республикадан, Кызахстандан, Кыргызыстандан, Молдовадан, Тажикистандан, Узбекистандан спортчула кыатышканды. Битеу бирге 1600-ден аслам адам. Оюнга спортну оналты тюрлюсюнде этгенди.

Дзюдодан бизни спортчу Мисирланы Исмайыл (66кг.), Кызахстандан Еремек Амангельдини хорлап, биринчи жерни алганды. Ол тренер Рамазан Нагоевде жарау этеди.

Дагыда эркин тутушудан финалда азербайжанлы спортчу Осман Нурмагомедовха хорлатып, 92 килограмм ауурлукда, кюмюш майдалны Азамат Закуев алганды. Грек-рим тутушудан Ауес Гонибов а алтын майдалгы тийишли болганды.

ДОДУЛАНЫ Мадина.

Прокуратура

Дарманла кезиуонде берилмегендиле

КыМР-ни прокуратурасы Саулукь сакылау министерствода бла аны жууаплылыгында болган учреждениялада тинтиле бардырганды. Аны кезиуонде саусула дарманла бла кыалай жалчытылынганлары сюзюлгенди. Ачыкъланганыча, законлагыа бузукълукыла этилип, льготалары болган инсанлагыа дарманла бла медицина керекле заманында берилмегендиле.

Дагыда дарманланы тюрлюлюккери медицина организациаланы излемлерине толусунлай келишмегени да белгили болган.

Аптекада дарманла болмай, саусулагыа кыолларында рецепт бола турганлай, аланы сакыларгыа тышгенди, бир-бир медицина организациалада сакытлагыа рецепт жазаргыа унамагган кезиуле да тохташдырылгандыла. Дарманны заманында саусулагыа бермей, аланы хайырланыргыа жараулу болжаллары озгган шартла да бардыла.

Ачыкъланган кемчиликке бла байламлы прокуратура Саулукь сакылау министерствогыа эсгертиле бергенди. Ала толтурулган.

Аптекада дарманла болмай, саусулагыа кыолларында рецепт бола турганлай, аланы сакыларгыа тышгенди, бир-бир медицина организациалада сакытлагыа рецепт жазаргыа унамагган кезиуле да тохташдырылгандыла. Дарманны заманында саусулагыа бермей, аланы хайырланыргыа жараулу болжаллары озгган шартла да бардыла.

Ачыкъланган кемчиликке бла байламлы прокуратура Саулукь сакылау министерствогыа эсгертиле бергенди. Ала толтурулган.

Следствие управление

Оюнну жорукылагыа келишмей этдюргендиле

РФ-ни Следствие комитетини КыМР-де следствие управлениясы кыулукчулары Россияны УК-сыны 238-чи статьясыны 2-чи кесегини «в» пунктуна кере ачылган уголовный ишни тинтип бошагандыла. Республиканы инсаны кыркыуусулуккыну жорукларына келишмеген жумушла толтурганы, аны хатасындан адамны саулугына, билмей, ауур заран салынганны ююн терсленеди.

Ишекли энчи предпринимательча эсепге турмаганды, болсада, законлагыа бузукълукыла этип, ол пейнтбол оюнну кыураганды. Ахча кыоллу болур мурат бла быыл 11 июльда ол сегиз инсан бла бирге Нальчикде Марко Вовчок орамгыа келгенди. Оюнга кыатышханлагыа ол тёрткыатлы мекамны кёргозтүп, анда эришириклерин билдиргенди. Болсада мекам аны иелигинде болмаганын чертирчады.

Ахчаны алып, оюнну эмда кыркыуусулугу излемлери бла шагырей этмей, ол жыйылганы оюннга кыошканды, кеси уа алайдан кетгенди. Алай эришулени кезиуонде команданы келечилеринден бири мекамны тёртюнчю кыатындан жыгылганды. Тишируну саулугына ауур заран салынганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

2021 жылда сентябрьде беш уахты намаз кылыуну заманы

Сентябрь	Эрттен намаз	Кюнню чыкыган заманы	Тюш намаз	Экинди намаз	Ашхам намаз	Жассы намаз	
1	Бараз кюн	04:01	05:31	12:16	15:55	18:41	20:21
2	Орта кюн	04:02	05:32	12:16	15:54	18:39	20:19
3	Байрым кюн	04:04	05:34	12:15	15:53	18:37	20:17
4	Шабат кюн	04:05	05:35	12:15	15:52	18:35	20:15
5	Ыйых кюн	04:06	05:36	12:15	15:51	18:34	20:14
6	Баш кюн	04:07	05:36	12:15	15:51	18:32	20:12
7	Геуюрге кюн	04:08	05:38	12:14	15:49	18:30	20:10
8	Бараз кюн	04:09	05:39	12:14	15:47	18:28	20:08
9	Орта кюн	04:10	05:40	12:13	15:46	18:27	20:07
10	Байрым кюн	04:11	05:41	12:13	15:45	18:25	20:05
11	Шабат кюн	04:11	05:41	12:13	15:44	18:23	20:03
12	Ыйых кюн	04:12	05:42	12:12	15:43	18:21	20:01
13	Баш кюн	04:13	05:43	12:12	15:42	18:19	19:59
14	Геуюрге кюн	04:14	05:44	12:11	15:40	18:18	19:58
15	Бараз кюн	04:15	05:45	12:11	15:39	18:16	19:56
16	Орта кюн	04:16	05:46	12:11	15:38	18:14	19:54
17	Байрым кюн	04:18	05:48	12:10	15:37	18:12	19:52
18	Шабат кюн	04:19	05:49	12:10	15:35	18:10	19:50
19	Ыйых кюн	04:20	05:50	12:10	15:34	18:08	19:48
20	Баш кюн	04:21	05:51	12:09	15:33	18:07	19:47
21	Геуюрге кюн	04:22	05:52	12:09	15:31	18:05	19:45
22	Бараз кюн	04:23	05:53	12:09	15:30	18:03	19:43
23	Орта кюн	04:24	05:54	12:08	15:29	18:01	19:41
24	Байрым кюн	04:25	05:55	12:08	15:28	17:59	19:39
25	Шабат кюн	04:26	05:56	12:08	15:27	17:58	19:38
26	Ыйых кюн	04:28	05:58	12:07	15:25	17:56	19:36
27	Баш кюн	04:29	05:59	12:07	15:24	17:54	19:34
28	Геуюрге кюн	04:30	06:00	12:07	15:23	17:52	19:32
29	Бараз кюн	04:31	06:01	12:06	15:21	17:50	19:30
30	Орта кюн	04:32	06:02	12:06	15:20	17:49	19:29

КыМР-ни Муслиманларыны дин управлениясы.

Кыбарты-Малкыар Республиканы Маданият министерствосуну, «КыМР-Медиа» ГКУ-ну, КыМР-ни Журналистлерини союзуну, «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгэ псалъэ», «Заман», «Советская молодёжь», «Горянка» газетлени, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ошхамахо», «Минги-Тау», «Солнышко», «Нур», «Нюр» журналланы редакцияларыны, «Кыбарты-Малкыар» ВТК-ны, «Кыбарты-Малкыар» ВГТРК ГТРК-ны, «Элбрус» китап басманы, «КыМР-инфо» информация агентствону коллективлери **КУМЫКОВ Хашир Жамалдинович** ауушканына уллу бушуу этип, Кыбарты-Малкыар Республиканы маданият министри **КУМАХОВ Мухаддин Лялушевичге** кыайгы сёз бердиле.

Байсыланы тукьумлары Россияны сыйлы метеорологу, техника илмуланы кандидаты **БАЙСЫЛАНЫ Хасанны жашы Хаджи - Муратха** эгечи **Разият** ауушканы бла байламлы кыайгы сёз береди. Жаннетли болсун Разият, Аллах поняларын кечсин, огурулулугу, журек халаллыгы, таза ниети ол дунясын жарытсынла.

Эски сурат

БЫЗЫНГЫ

Бу эрттегили эм бек бийикде орналган тау элерибизден бири Бызынгыды. Мында керебиз таш хуналаны, бирини чорбаты бирине арбаз болуп турган юлени. Узакдан кьарасанг, кеп кьатлы журтлагьа окьуна ушайдыла.

Суратны сол жанында палатка барды. Баям, сюелгенлени араларында тышындан келгенле да болурла.

Сурат уруш аллы жыллада алыннганды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Тенгиз жагьасына барама деп, жолгьа чыгьама. Уллу кек тенгизге жууук барсам, ол болушур деп ийнанам. Болушур да, эски шургуларымы, кьайгьыларымы, толмай кьалган умутларым кьойган жара тапларымы, бир сьез бла айтханда, эски жашаууму юсюмден жууп кетер.

Адам кепдю. Тенгиз а – жангыз. Хар ким да, менича, эски кьайгьыларын,

Хапар

ТЕНГИЗ

КЕРТИЛАНЫ Сакинат

эски кьапларынча, юслеринден тешип, тенгизге атып кетерге сюедиле. Андан келедиле бери. Тенгиз а, не этсин, жарсыйды. Кемюкю башын кетюрюп, жагьаны толтуруп жатхан адамлагьа кьарайды. Кьарай келип, сора, бурулуп, ызына кетеди. Ахтына, ахтына. Алай эте турур ингирге дери. Артдаракьда, адамла, тойлагьа чачылып, аз болганда, шодайыр.

Эрттенден ингирге жол салып, тенгизни бир кьыйырындан бирси кьыйырына жанып, кюйюп, кюйдюрюп жетген кюн, уяла, ышара, кьызыл суу ичирилген алтын тенгизге батып, кьызылган жанын анда суууртгьа сюеди...

Ай жолчукь кьалтырады. Ол мени кьадарыма ушайды. Аны жылтыраган ызында умутум барады. Ай жолчукь юзюлюр да, умутум тенгизге батар деп, кьоркьама. Кюмюш жолчукьга кьалтырады. Бир сейир

тынгысызлыкь, жюрегими кьанат таууш этдирип, кьагьыла келип, эрий кетип, бир иги кьуумгьа бурулады. Ол а, иги кьуум, чапыракьла арасындан кьараган кюн таякьча, бир зат оюмлай, иги кесекни тепмей сюеледи. Артада уа, баш кетюрюп, умутуму ай жолчукьда жыгьылмаган жигитлигине сейир эте, кьанат алып, учуп кетип, кьанатлы жыйыннга кьошулады.

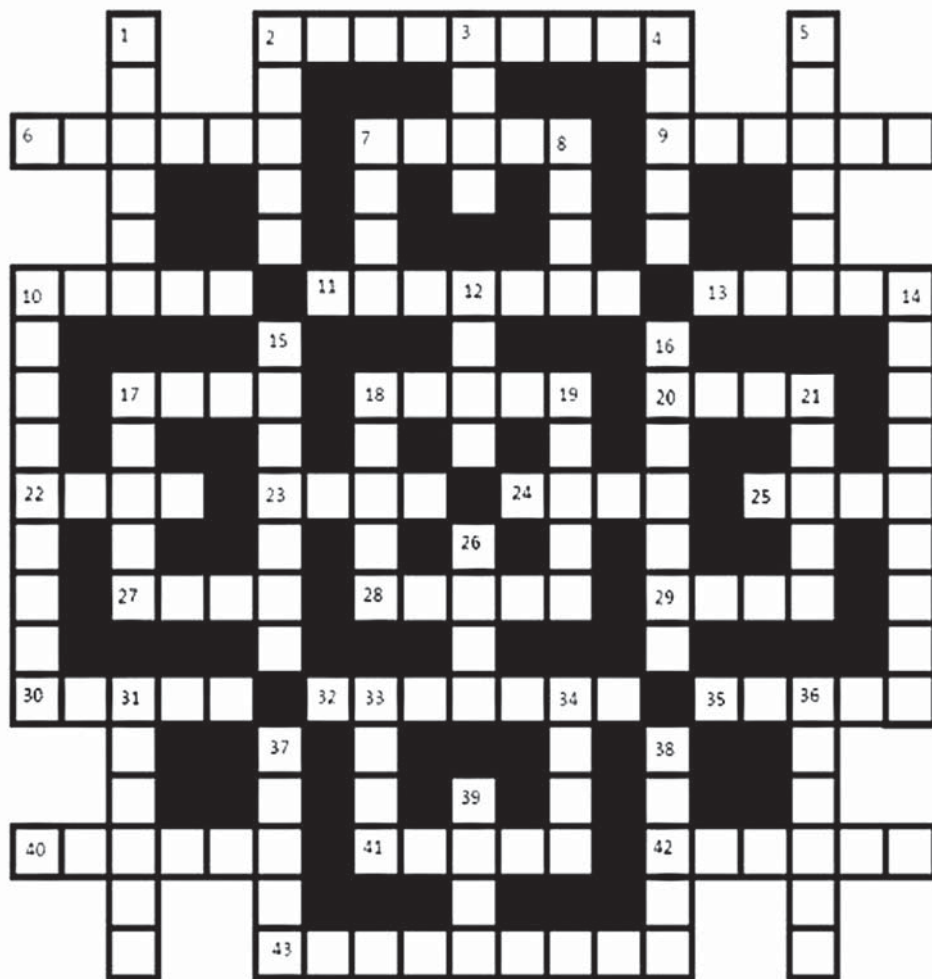
Бир, эки, юч... Кепдюле кьанатлыла. Санайма десенг, ажашып кьаласа.

Тенгиз жагьада адамла уа, мен да ичлеринде болуп, кьарайбыз кьанатлы умутланы ызларындан. Ким жарсый, ким кьууана. Бир-бирле уа, аланы кеслерине кьысалмаганларына уялып, кьарамларын жарлы китаплада букьдурадыла. Аланы тыялмай, ма былай жатып, ызларындан (сабырмы, сансызмы?) кьарап турганларына кеси кеслерине сейир этедиле кепле, алай санларын ала да тепдирмейдиле. Кетип кьалырла деп ийнанмагьанданмы? Жаланда гитче кьызычкь, жетерикча, кьолчукьларын кенг жайып, тенгиз жагьада чабып барады ызларындан.

Жатабыз, олтурабыз, кимибиз жукьарып, кимибиз толу кетюрюп, эринчекле болуп. Эринчекле, болумсузла болмасакь, жумуртха кьабукьлача, кьанатлыларыбызны учуруп, былай атылып турмаз эдик.

зат болгьаныбызны унутуп, тенгиз Абетинде жюзюп барган акь кемелени ызларындан термилебиз. Ала барлыкь жангы жерде жангы насып жашагьанына ишексиз болуп, кьанатлыланы, кемелени да, ызларындан кьол булгьай, мудах ашырабыз.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 2. Дауур, кьайгьы, гузabalыкь. 6. Кьанатлы. 7. Бичен этгенде амал. 9. Кьууанч. 10. Берекет. 11. Жаз башында жаугьан кьар. 13. Адамны кьуандырыгьа берилген зат. 17. Кьуран бёлум. 18. Жууунуучу жер. 20. Эчки бала. 22. Кьызылла бла кюрешгенле. 23. Артада барган. 24. Арба, машина... 25. Акьыл бла этилген келишим. 27. Ишин билген. 28. Бийик жерле. 29. Уллу юлдеде ёрге, энишге элтеди. 30. Кьарачайны кьураган. 32. Сууну терен жери. 35. Адыр. 40. Аны марап атадыла. 41. Сарбашланы Зуфарны жыры. 42. Элия ургьанда жаугьан жауун. 43. Мамырлыкь.

ЁРЕСИНЕ: 1. Жарагьа керек зат. 2. Юйюнден узакьдагьы малчы. 3. Сабий. 4. Уллу эшикле. 5. Кьайгьы. 7. Уллу жаулыкь. 8. Кьарыусузуракь ичги. 10. Кьууанча союлган мал. 12. Спорт кийимле тигилген жер, жаныуарны аты. 14. Затны аман болур деп кьоркьмай хайырланыу. 15. Кьырал кьурам. 16. Тыйгьычла. 17. Жапсаргьанда, сабийни башына кьолунг бла тийиу. 18. Кийим. 19. Республикада уллу суу. 21. Чыпчыкьны кекге кетюрген. 26. Тигиу керек. 31. Машина чархланы андан этедиле. 33. Индияны культура спорту. 34. Картох кьоймаган аман кьурт. 36. Жаныуар. 37. Душман. 38. Аш булгьаучу. 39. Жюрекде болса, ол алай терк сау болмайды.

ГАЗЕТНИ 106-чы НОМЕРИНДЕ
БАСМАЛАННГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 5. Чардакь. 6. Арбачы. 10. Жылкы. 11. Чыкьен. 12. Жантуугьан. 15. Бырнак. 18. Безгек. 19. Жаймала. 20. Кьыркьыучу. 21. Кьармашуу. 24. Алтуракь. 26. Жастыкь. 27. Жантау. 31. Кьаракьайын. 33. Чыракь. 34. Сууап. 35. Аммиак. 36. Кьадама.

Ёресине: 1. Алауган. 2. Кьаратал. 3. Жалкьа. 4. Ачлыкь. 7. Тьрхык. 8. Шауурма. 9. Жерлеш. 13. Жанакьайыт. 14. Бешбармакь. 16. Жалчыла. 17. Алдаган. 22. Сууукьла. 23. Салкьын. 25. Кьаудан. 28. Кьармакь. 29. Кьыймат. 30. Салма. 32. Хурма.

Учредительле: Кьабарты-Малкьар Республиканы Парламенти бла Правительство

Баш редактор
КЬОНАКЬЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЬЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагьа “КьМР-Медиа” ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет “Издательство “Южный регион” ООО-ну типографиясында басмаланнганды.
Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кере 19.00 сагьатда кьол салынады. 20.00 сагьатда кьол салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЬАРГЬАНЛА:

Тикаланы Фатима - дежурный редактор, Кучукьланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2,3,11-чи бетле), Тёппеланы Залина (4, 9,10,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1252 экз. Заказ № 1975
Багьасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru